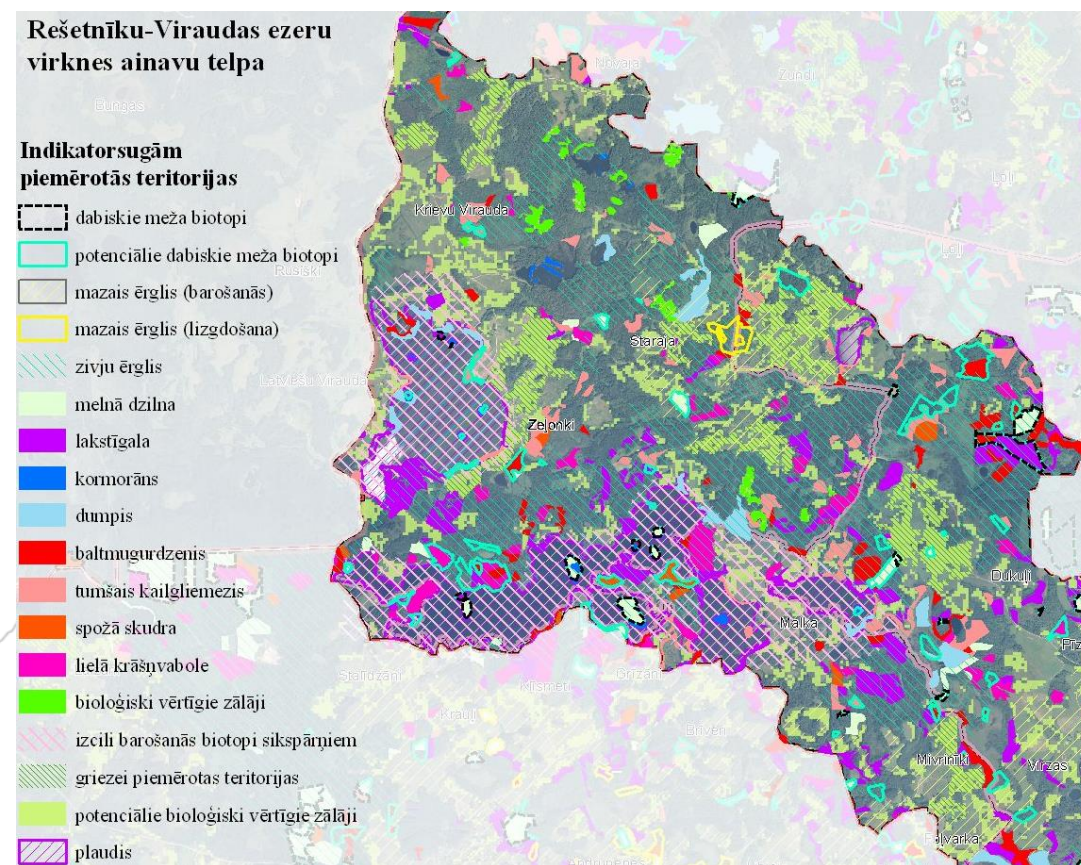
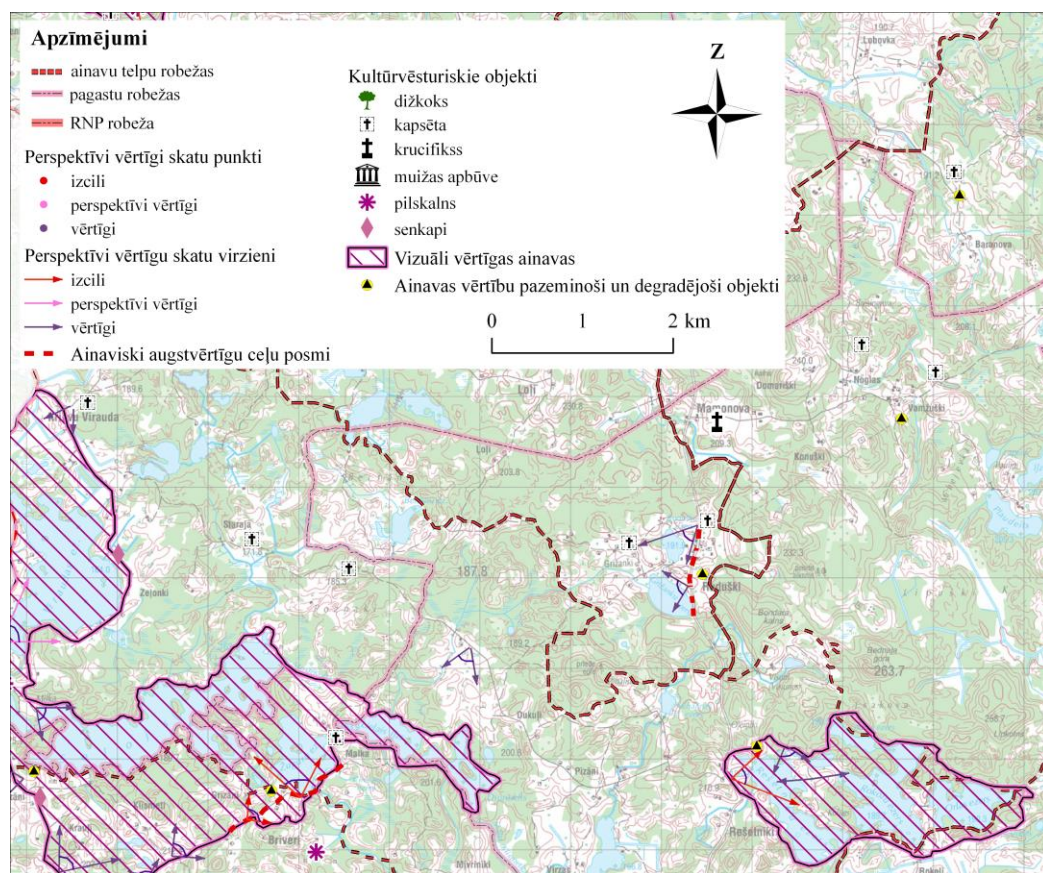

Bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas pieeja zemes resursu attīstības scenāriju novērtēšanā

Pēteris Lakovskis, Ieva Leimane
Agroresursu un ekonomikas institūts

.. ievadam

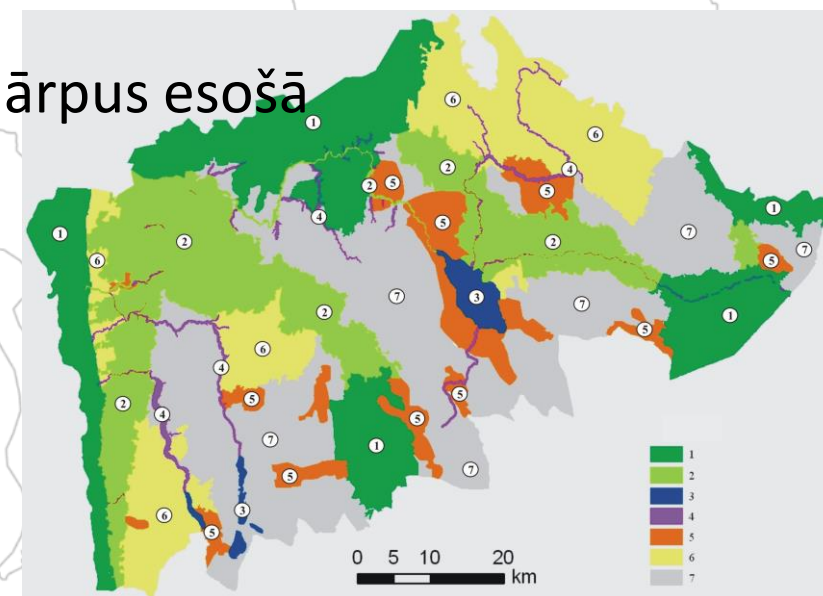
Ainavu konvencija: Ainava nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā

Avots: Rāznas Nacionālā parka Ainavu ekoloģiskais plāns, 2009

Situācijas analīze

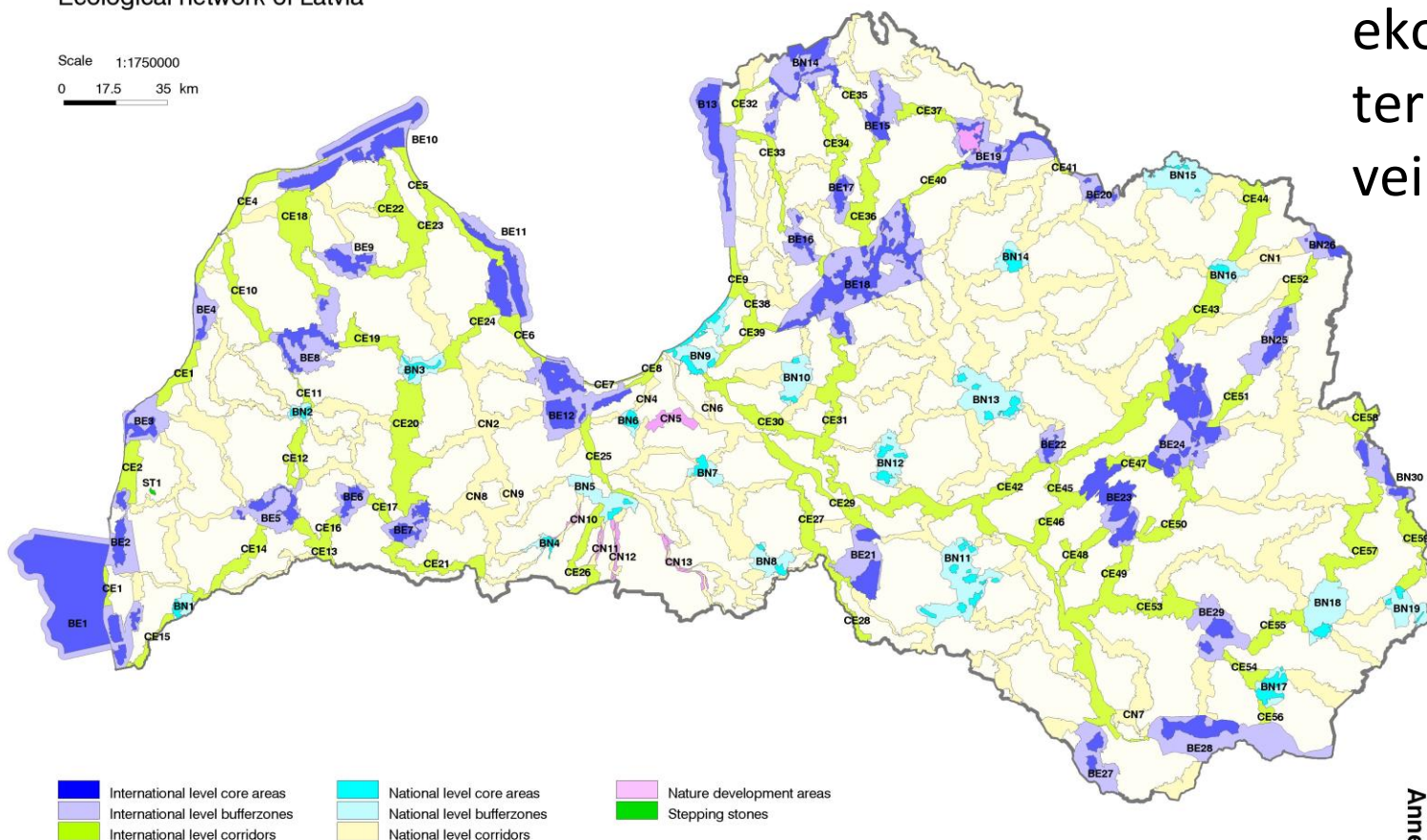
- Latvijā izveidots Natura 2000 tīkls, balstoties uz ĪADT (kurām noteikti aizsardzības mērķi, t.sk., iekļaujot nozīmīgākās dabas vērtības)
- Latvijai nav savas bioloģiskās daudzveidības aizsardzības stratēģijas!
- Latvijā veikta «Dabas skaitīšana»
- Daļēji izstrādāti ĪADT dabas un ĪA sugu aizsardzības plāni
- Atsevišķās aizsargājamās teritorijās un juridisko personu pārvaldītās teritorijās ieviesta ainavu ekoloģiskās plānošanas pieeja
- Telpiskajā plānošanā bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ārpus esošā normatīvo aktu ietvara praktiski netiek ieviesta
- **Bioloģiskās daudzveidības novērtējums ekosistēmu (ainavu) līmenī visai valsts teritorijai pēdējā 20 gadu periodā nav veikts**

Situācijas analīze

Ecological network of Latvia

Scale 1:1750000
0 17.5 35 km

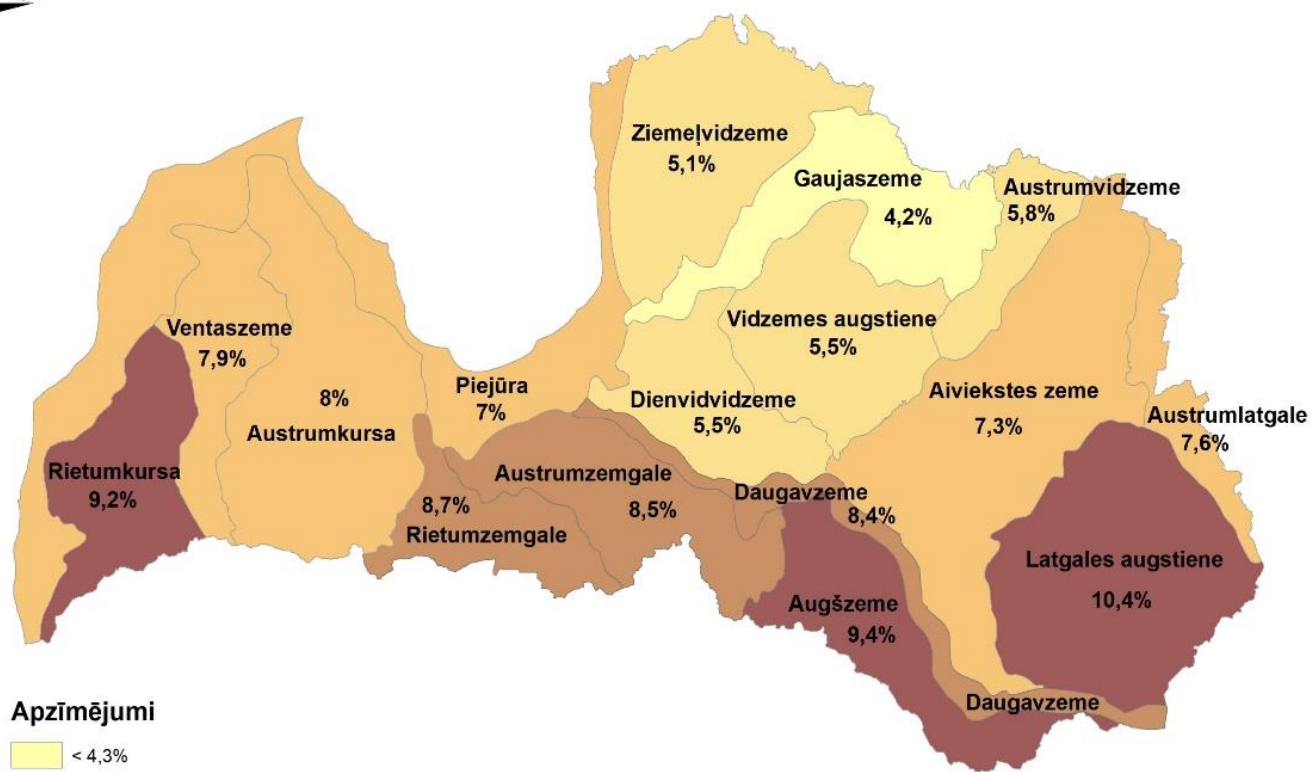
➤ Bioloģiskās daudzveidības novērtējums ekosistēmu (ainavu) līmenī visai valsts teritorijai pēdējā 20 gadu periodā nav veikts

Annex 8.

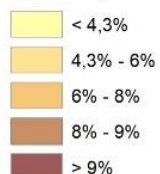
Zemes seguma veidu izmaiņas

Zemes seguma veidu izmaiņas % no ainavzemes kopplatības (CLC2018 vs. CLC2006)

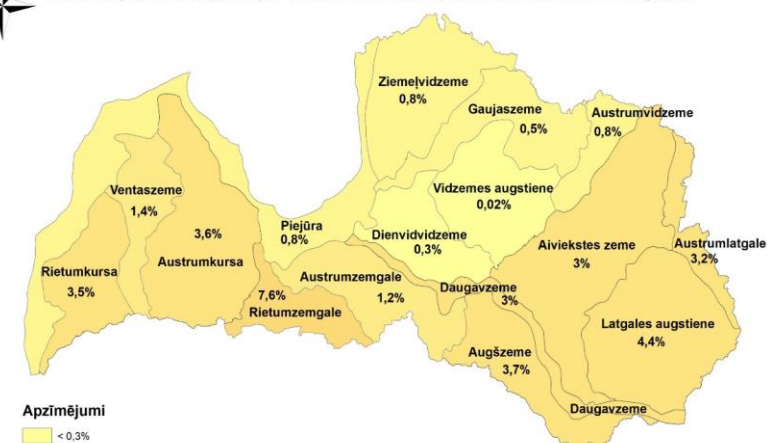
Apzīmējumi

0 20 40 80 120 160 km

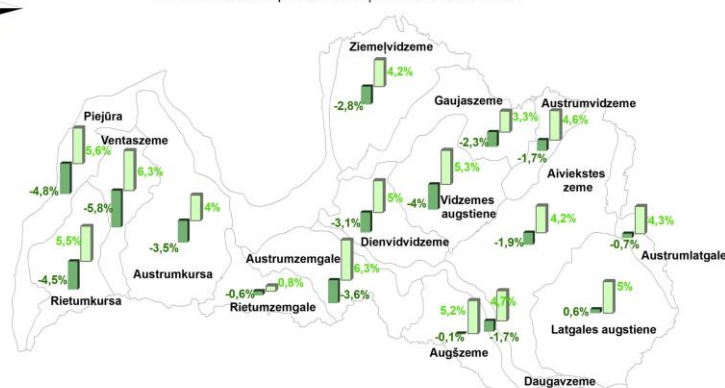
Aramzemju (CLC211) izmaiņas % ainavzemes laika posmā no 2006. līdz 2018. gadam

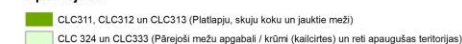
Apzīmējumi

Mežu un dabisko platību izmaiņas % 2018 vs. 2006

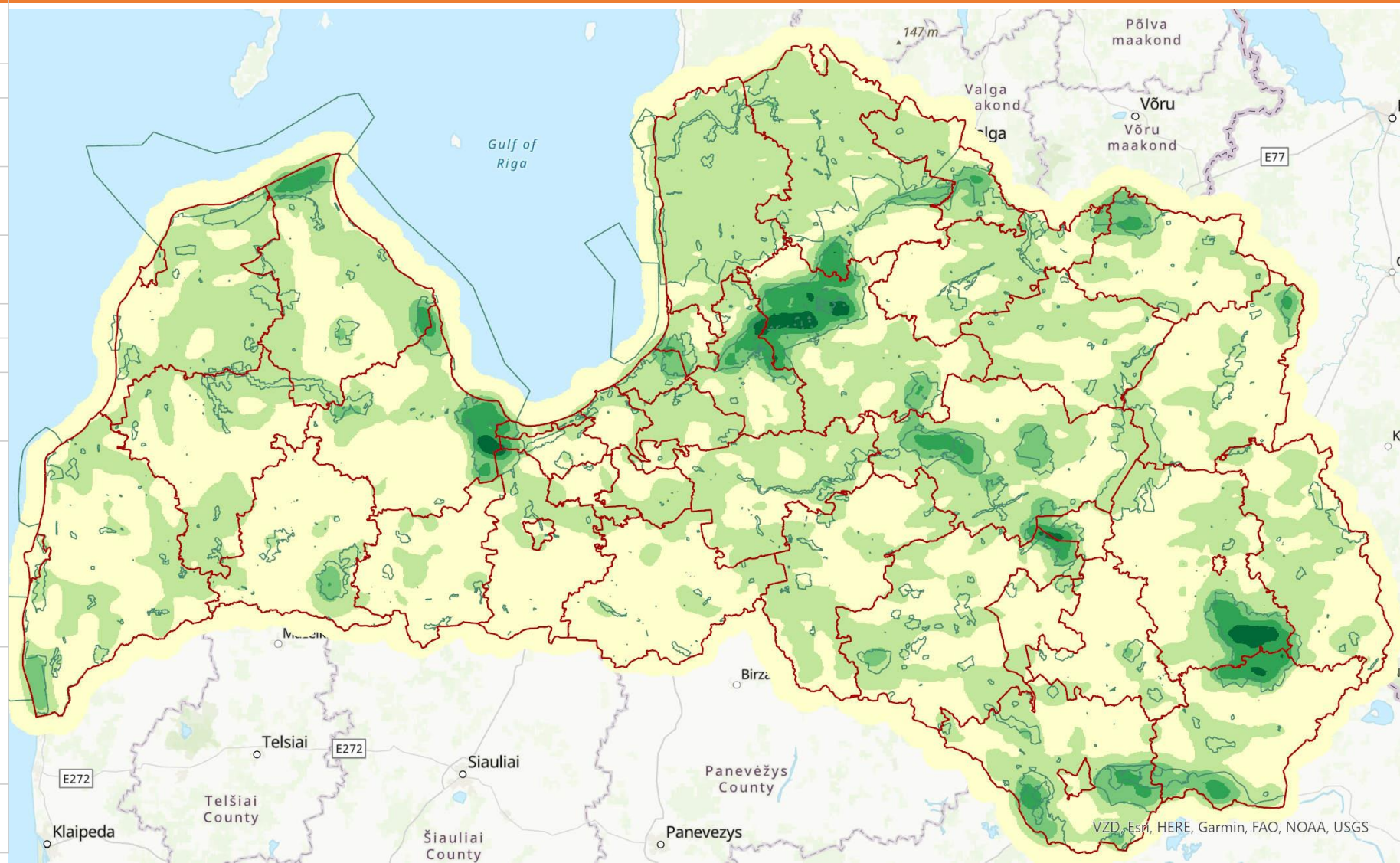

Apzīmējumi

0 20 40 80 120 160 km

			Saīsinājums atribūtu tabulai
Nr.	Kritērija apraksts	Kritērijs	
1	Dabas vērtības (mantojums)		DM_sum
1.1	Iekļauj (pilnībā vai daļēji)	Nacionālais parks	DM-NP
1.2	teritorijas ar atzītu statusu	Aizsargājamo ainavu apvidus	DM-AAA
1.3	dabas vērtību	Dabas rezervāts	DM-DR
1.4	aizsardzības	Dabas parks	DM-DP
1.5	statusu	Dabas liegums	DM-DL
1.6	(ĪADT/Natura 2000),	Biosfēras rezervāts	DM-BR
1.7	ainavas ekoloģisko vērtībuarī, kā arī kultūras mantojuma aizsardzību.	Aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis	DM-GDP
1.8		Mikroliegumi, citi aizsargājami dabas objekti	DM-CO
1.9		Aizsargājamie biotopi	DM-AB

Pieeja bio-daudzveidības funkcijas novērtēšanai

Pieeja paredz bio-daudzveidības funkcijas novērtēšanu ballēs teritorijas vienībās (heksagonos = 100ha)

$$V_{BIO} = C_v + E_e = \sum(E_{kval} * A_r) + E_e$$

- V_{BIO} bio-daudzveidības funkcijas kopēja vērtība heksagonā (ballēs)
- C_v heksagona ekosistēmu kvalitātes vidēji svērtā vērtība pēc satura (ballēs)
- E_{kval} zemes izmantošanas veida (apakšgrupas) ekosistēmas kvalitātes vērtība (ballēs)
- A_r zemes izmantošanas veida (apakšgrupas) relatīvā platība heksagonā (100ha=1)
- E_e papildus vērtība, ko nodrošina augstākai bio-daudzveidībai nozīmīgi elementi (ballēs)

Novērtēšana 2 kārtas:

- 1) tiek aprēķināta teritorijas vienības (heksagona) ekosistēmu kvalitātes vidēji svērtā vērtība pēc satura;
- 2) heksagonam tiek piešķirtas papildus balles (E_e), ja tajā ir novērojami augstākai bio-daudzveidībai nozīmīgi elementi (ekotona garums, kas pārsniedz valsti vidējo u.c.)

Tuck, S. L., Wingvist, C., Mota, F., Ahnström, J., Turnbull, L. A., and Bengtsson, J. (2014). Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis. *J. Appl. Ecol.* 51, 746–755. doi: 10.1111/1365-2664.12219

Reidsma, P., Tekelenburg, T., van den Berg, M., and Alkemade, R. (2006). Impacts of land-use change on biodiversity: an assessment of agricultural biodiversity in the European Union. *Agric. Ecosyst. Environ.* 114, 86–102. doi: 10.1016/J.AGEE. 2005.11.026

Pieeja bio-daudzveidības funkcijas novērtēšanai

Pieeja paredz bio-daudzveidības funkcijas novērtēšanu ballēs teritorijas vienībās (heksagonos = 100ha)

$$V_{\text{BIO}} = C_v + E_e = \Sigma(E_{\text{kval}} * A_r) + E_e$$

Novērtēšana 2 kārtas:

- 1) tiek aprēķināta teritorijas vienības (heksagona) ekosistēmu kvalitātes vidēji svērtā vērtība pēc satura;
- 2) heksagonam tiek piešķirtas papildus balles (E_e), ja tajā ir novērojami augstākai bio-daudzveidībai nozīmīgi elementi (ekotona garums, kas pārsniedz valstī vidējo, pauguraine, u.c.)

Katram zemes izmantošanas veidam (Coverin LandCover 1.līmenis) tiek izdalītas vairākas apakšgrupas (vismaz trīs, atkarībā no zemes izmantošanas intensitātes), un tām tiek piešķirta ekosistēmas kvalitātes vērtība (E_{kval}) ballēs (0-10), kur 10 – netraucēts, iespējami dabisks stāvoklis, 0 – pārveidots/ iznīcināts dabiskais stāvoklis).

Lai aprēķinātu heksagona ekosistēmu kvalitātes vidēji svērtu vērtību (C_v), E_{kval} tiek reizināta ar konkrētās ZIV apakšgrupas relatīvo platību (A_r) heksagonā.

Lai aprēķinātu bio-daudzveidības funkcijas kopēja vērtība (V_{BIO}) heksagonā, C_v jāpieskaita papildus vērtība (E_e).

Tuck, S. L., Wingvist, C., Mota, F., Ahnström, J., Turnbull, L. A., and Bengtsson, J. (2014). Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis. J. Appl. Ecol. 51, 746–755. doi: 10.1111/1365-2664.12219

Reidsma, P., Tekelenburg, T., van den Berg, M., and Alkemade, R. (2006). Impacts of land-use change on biodiversity: an assessment of agricultural biodiversity in the European Union. Agric. Ecosyst. Environ. 114, 86–102. doi: 10.1016/J.AGEE. 2005.11.026